ואתי מעשר ויליף מבכור ומי ילפינן [א] קדש מהדדי והא״ר [א]יוחנן כל התורה כולה למדין למד מן הלמד חוץ מן הקדשים שאין למדין למד מן הלמד [ב]מעשר חולין הוא הניחא למאן דאמר בתר למד אזלינן אלא למ״ד בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר בשר ודם חדא מילתא היא ר״ע אומר [ג]יכול יעלה אדם בכור מחוצה לארץ לארץ בזמן שבית המקדש קיים ויקריבנו ת״ל [1]ואכלת לפני ה׳ אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך [א]ממקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה בכור וממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה בכור בן עזאי אומר יכול [ב] מעלה את מעשר שני ויאכלנו בכל הרואה ודין הוא בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפנים מן החומה מה לבכור שכן [א] [ד]טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר במעשר דלא [ג] ת״ל ואכלת לפני ה׳ אלהיך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה אף מעשר אינו נאכל אלא לפנים מן החומה מאי קשיא ליה דקאמר יכול אמרת הואיל [ה]ותנן אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה [ו]ובירושלים לפנים מן החומה [ד] [ז](וכן) קדשי קדשים [ח]לפנים מן הקלעים מהו דתימא [ה] בירושלים ליתי מעשר שני בכל הרואה קמ״ל: [ט]אחרים אומרים יכול יהא בכור שעברה שנתו [ו] כפסולי המוקדשין ויפסל תלמוד לומר מעשר דגנך ותירושך ויצהרך מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה אף בכור [י]אינו נפסל משנה לחבירתה [ז] ולרבנן דמפקי להו לטעמא אחרינא משנה לחבירתה מנא להו [ח] נפקא להו [2]מלפני ה׳ אלהיך תאכלנו שנה בשנה [ט] לימד על הבכור שאינו נפסל משנה לחברתה ולאחרים לפני ה׳ אלהיך תאכלנו שנה בשנה מאי דרשי ביה מיבעי ליה [כ]לכדתניא יום אחד משנה זו ויום אחד משנה אחרת [ל]לימד על הבכור [י] שנאכל לשני ימים ולילה אחד ורבנן [יא] [מ]דנאכל לב׳ ימים ולילה אחד מנא להו אמר קרא [3]יהיה לך כחזה התנופה:

הדרן עלך אלו קדשים

ולד [א]חטאת ותמורת חטאת [ב]וחטאת שמתו בעליה ימותו ושעיברה שנתה [יב] ושאבדה ונמצאת בעלת מום [ג]אם [יג] [ב] משכפרו הבעלים תמות [יד] ואינה [ד]עושה תמורה

לא

ואתי מעשר שני ויליף מבכור. בהקישא דואכלת לפני ה׳ וגו׳ (דברים יד) דמעשר שני איתקש לבכור וכיון דאיכא בכור דפשיטא לו דלא מיתאכיל אלא בפני הבית כגון האי גמרינן מעשר מיניה: **ומי ילפינן קדשים מהדדי.** כגון הכא דילפת בשר מדם ומעשר מבשר: **והא א״ר יוחנן כו׳.** ומפרש טעמא באיזהו מקומן (זבחים דף מט:): **למד מן הלמד.** כגון הכא דמעשר למד מבשר ובשר גופיה למד מדם: **חולין הוא.** ולמידין אותו טו]: **בתר הלמד אזלי׳.** דהא הוא חולין למידין אותו [א] טו] מהמלמד: **בתר המלמד.** דם המלמד בעי למיהוי חולין: **מאי איכא למימר.** הא הוי המלמד בכור יז]. קשיא לי כיון דלא קידשה לעתיד אמאי מספקא ליה במעשר וכמדומה אני שלשון ירושלמי הכתוב בספרים עיקר וכן קבלתי במס׳ מכות (דף יט.) אי קסבר קידשה לעתיד לבוא בכור נמי ליבעי ואי קסבר לא קידשה מעשר נמי לא ליבעי לעולם קסבר קידשה לעתיד לבוא והכא דפשיטא ליה בבכור כגון שנזרק דמו בפני הבית כו׳ ול״ג כיון דאם איתיה לדם לאו בר זריקה הוא כו׳ אלא ה״ג ואתי בשר ויליף מדם מה דמו במזבח אף בשרו במזבח כלומר מה דמו של זה נזרק בזמן מזבח אף בשרו לא יאכל אלא בזמן מזבח ואתא מעשר וגמר מהאי יח] בשר: מעשר דגן אינו בא אלא מן הארץ כפ״ק דקדושין בסופו (לו:): **אתה מעלה בכור.** יט] [ס]וברייתא דלא קיבלו מבית אנטיגנוס [ע״א] ר״ע היא ומתני׳ רבי ישמעאל היא דלא מייתר ליה האי קרא להך דרשא: **בכל הרואה.** בכל מקום שיוכל לראותו העומד בירושלים: **ודין הוא.** דאינו נאכל: **מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה.** דקדשים נפסלין ביוצא: **מה לבכור שכן** [ע]**חילקת בזמן אכילתו ואוכליו.** חילקת בזמן אכילתו דאינו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד ומעשר שני לעולם וחילקת באוכליו שאינו נאכל אלא לכהנים ומעשר שני לכל אדם: **ומאי קשיא ליה.** לבן עזאי דקאמר יכול כו׳ כ] ומנא תיתי לך האי דיאכל בכל הרואה דאיצטריך קרא להכי: **ובירושלים לפנים מן החומה.** וקשיא ליה בשלמא קדשים קלים בעו מתן דם אלא מעשר ליתאכיל בכל הרואה קמ״ל: **ויפסל.** [פ]מהקרבה הואיל וכתיב שנה בשנה: **שנה בשנה.** כא] [צ]שבע שנים במשמע: **יום אחד משנה זו.** ששחטו במלותו בסוף שנתו וקמ״ל קרא דנאכל אותו יום ויום המחרת שהוא משנה האחרת: **כחזה התנופה.** [ק]דהיינו חזה ושוק של שלמים נאכלין לב׳ ימים ולילה כב] אחד. [ל״א] יהיה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה דמשתמע הוי אזלינן לתוספה ואמרינן (זבחים דף נו.) כחזה ושוק של תודה כג] וכתיב יהיה להוסיף עוד הוייה אחרת כיוצא בה והיינו יום ב׳: **הדרן עלך אלו קדשים**

ושאבדה ונמצאת בעלת מום. קודם שנתכפר באחרת: **אם כיפרו הבעלים.** אחרי כן באחרת: **תמות.** ואפילו לרבנן דאמרי לקמן (כב:) ופליגי עליה דרבי דאין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שכיפרו הבעלים בהא מודו הואיל ואיכא תרתי לריעותא דאבדה ונמצאת בעלת מום כד]. ולהכי נקט בעלת מום דאי תמימה הואיל ונמצאת קודם כפרה אפילו כיפרו הבעלים שוב באחרת רועה כה]:

ממקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה בכור. והשתא אסכמן פלוגתא דרבי ישמעאל ור״ע דרבי ישמעאל אית ליה דלכתחילה אין מביאין בכור ומעשר מחוצה לארץ לארץ אבל דיעבד אם באו תמימים יקרבו והיינו כמתני׳ ור״ע אפילו דיעבד נמי לא קרבי דאיתקש למעשר דגן והיא דבן אנטיגנוס כוותיה אתיא וא״ת בשלמא ר״ע כדמפרש טעמא דאיתקש בכור למעשר דגן אלא לרבי ישמעאל מאי טעם אי סבירא ליה היקשא דמעשר דגן אפילו דיעבד נמי לא ואי לא סבר לה אפילו לכתחילה נמי יביא וי״ל דמפיק מדרשא דסיפרי שפירש לעיל רק קדשיך אשר יהיו לך כו]וגו׳ מכאן שמביאין קדשים מחוצה לארץ לארץ יכול אף בכור ומעשר כן ת״ל רק והיינו דוקא לכתחילה הוא דלמיעוט דבהא איירי ביה קרא דכתיב תשא ובאת והיינו לכתחילה: **יכול יעלה אדם מעשר שני ויאכלנו כו׳.** וא״ת אמאי ס״ד שיהא נאכל בכל הרואה הא לפני ה׳ אלהיך כתיב ביה וי״ל דומיא דשילה דאוכלים מעשר שני בכל הרואה ויש ספרים דגרסינן לה להך קושיא ולהאי שינויא:

הדרן עלך אלו קדשים

ולד חטאת ושאבדה ונמצאת בעלת מום. פרש״י ואפילו לרבנן דאמרי לקמן ופליגי עליה דרבי דאין חטאת מתה אלא כשנמצאת אחר שנתכפרו הבעלים בהא מודו הואיל ואיכא תרתי לריעותא דאבדה ונמצאת בעלת מום ולהכי נקט בעלת מום דאי תמימה הואיל ונמצאת קודם כפרה אפילו כיפרו בעלים שוב באחרת רועה עכ״ל ולא נהירא דמשמע לפירושו דדינו׳ ריעותא מביאין אותה למיתה ואדרבה סוגיא דשמעתין משמע דדינו׳ ריעותא מביאין אותה לידי רעייה דאמר רבא בגמ׳ אבודת לילה לא שמה אבודה פי׳ ואינה מתה אלא רועה ועוד גר׳ אבא דאמר בגמ׳ לקמן (כג.) הכל מודים שאם נתכפר באשינה אבודה [אבידה] מתה והכא נתכפר באשינה אבודה מיירי וא״כ למה לי בעלת מום לר׳ אבא מיהו איכא סוגיות בפ׳ מי שהיה טמא (פסחים דף צז.) ובפ׳ התודה (מנחות דף פ.) ולקמן (דף כג.) נמי דלית להו דרבי אבא ועוד לדייק לקמן בגמ׳ מגבלא דמתני׳ דלאו״כ דמתניתין רבנן היא מכלל הוה מלי למידק מדנקט בעלת מום [ג] לכ״נ לפרש דנקט בעלת מום לרבותא דמהו דתימא הואיל [כו]ואיתרבו כל כך דאבודה ובעלת מום הויא לה כאבודת לילה ורועה קמ״ל דלאפ״ה מתה: **אם** כיפרו בעלים תמות. למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לרבי אפילו אם נמצאת לפני כפרה ולרבנן בנמצאת לאחר כפרה:

עין משפט נר מצוה

נ א מיי׳ פ״א מהלכות בכורות הלכה ה:
נא ב מיי׳ פ״ו מהלכות בית הבחירה הל׳ יד:
נב ג מיי׳ פ״א מהל׳ בית הבחירה הל׳ ה ופ״י מהל׳ מעשה״ק הל׳ ג:
נג ד מיי׳ פ״א מהלכות בכורות הלכה יג:
נד ה מיי׳ פ״י מהלכות מעשה״ק הלכה ו:
א ו מיי׳ פ״ד מהלכות פסה״מ הלכה א:
ב ז מיי׳ שם הל׳ ח:
ג ח מיי׳ פ״א מהלכות תמורה הלכה כ:

◆

מוסף רש״י

מעשר חולין הוא. וכחולין למדין למד מן הלמד (מכות יט:). **בכל הרואה.** בכל מקום שיוכל לראות משם את שילה (מגילה ט:). **בכור שעברה שנתו.** מצותו בתוך שנתו, שנאמר (דברים טו) לפני ה׳ אלהיך תאכלנו שנה בשנה (ר״ה ה: ובעי״ז זבחים כט.). **כפסולי המוקדשין.** כאילו נפל בו מום (שם ושם). **ויפסל.** הואיל ועבר עליו ואיחרו, שהרי אין שנה אלא ג׳ רגלים כדרב שנים (ר״ה שם). **מקיש בכור למעשר.** במעשר דגן קא משתעי קרא (שם). **מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה.** שהרי בעלויי ומן הביעור לבער כל המעשרות מן הבית ולהתוודות כדכתיב (דברים יד) מקצה שלש שנים תוציא (זבחים כט.) אם שהה מעשרותיו שנה ראשונה ושניה (ר״ה שם). **יום אחד משנה זו.** דכי שוחטו ביום אחרון לשנתו יכול לאוכלו אותו היום ויום המחרת שהוא משנה שניה, דהיינו שני ימים (בכורות כז:). **יהיה לך כחזה התנופה.** בבכור משתעי בסדר ויקח קרח (שם).

הדרן עלך אלו קדשים

ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו. דהני הוו מהנך ה׳ חטאות המתות, והנך ג׳ מתות לעולם בין לפני כפרה בין לאחר כפרה, ולד חטאת להכי מתה שהרי אינה ראויה לכפרה, שלא הפרישה מתחילה לכך, ותמורת חטאת נמי להכי מתה שהרי באה בעבירה, דלא ימיר כתיב, וחטאת שמתו בעליה נמי להכי מתה דלאין כפרה למתים, דמיתתן מכפרה עליהם (חגיגה י״ח.). **ושאבדה.** עד שהיא תמימה ושוב נמצאת והרי היא בעלת מום (שם). **אם משכיפרו הבעלים.** אם כיפרו הבעלים באחרת, שלא רצו להתכפר בדמיו זו שעברה שנתה או שאבדה ונמצאת בעלת מום, תמות. הואיל ונמצאת בעלת מום, אבל אם נמצאת תמימה קודם כפרה, אע״פ שנתכפרו באחרת אינה מתה אלא תרעה (שם).

◆

שיטה מקובצת

א] ילפינן קדשים מהדדי: ב] יכול יעלה אדם מעשר שני: ג] דלא. ל״א מה לבכור שכן חלקת בו א) זמן אכילתו ואכליו ת״ל: ד] החומה. פ״א וקא קשיא ליה בשלמא קדשים קלים בעי לבזרק דם אלא מעשר ליתאכיל בכל הרואה ת״ל ואכלת כו׳ מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו נאכל כו׳ אף מעשר אינו נאכל כו׳ מתיבת וכן עד תיבת מהו דתימא נרשם על כל תיבה קו למעלה להורות כי לפ״ד ראוי למחקו: ה] מהו דתימא ליתאכול מע״ש בכל הרואה קמ״ל וא״ת כ״כ מאי קשה ליה יכול יותר מקדשים קלים הא אינהו נמי היו נאכלים בכל הרואה ובספרי מפרש טעם שהיה מסופק במעשר יותר משאר קדשים לפי שלא חילק בו הכתוב בזמנו ובאוכלים שהוא נאכל בכל זמן ובכל אדם אבל קדשים קלים צריך לאכול לשני ימים לכך היה יודע שאין להקל. תוס׳ אחרות: ו] כפסולי המוקדשים ויפסל לפי שנאמר בבכור לפני ה׳ אלהיך תאכלנו שנה בשנה. תוס׳ אחרות: ז] לחבירתה. פ״א ותנאי קדמאי בכור שאין נפסל משנה לחברתה כו׳: ח] מנא להו. גליון תימה מהיקשא דאין היקש למחצה וי״ל כיון שיש קרבן פסול אם עברה שנתה ס״ד דנילף מינה קמ״ל: ט] בשנה עי׳ תוס׳ בבכורות (דף כ ע״ב) ד״ה שנה: י] שנאכל לשני ימים דס״ד כיון דכתיב ובשרם יהיה לך כחזה התנופה נלמוד מחזה ושוק של תודה קמ״ל דהוי כחזה ושוק של שלמים. ת״א: יא] ורבנן פ״א נפקא להו לשני ימים ולילה מן לך יהיה הוסיף לך הכתוב הויה אחרת ורבנן דרשי ליה בזבחים מיהיה לך הוסיף לך הכתוב הויה אחרת בזו פי׳ כחזה התנופה ר״ל של תודה ומיהו הכתוב הוסיף לך עוד זמן אחר כראשון דהיינו יום אחד כיוצא בו. תוס׳ אחרות: יב] ושאבדה ונמצאת בעלת מום. ה״ה אבדו וכפרו בלא נמצאת בעלת מום מתה והא דנקט בעלת מום משום דבלא מום לא היתה מתה אליבא דרבנן דרבי אא״כ נמצאת לאחר כפרה אבל כשנמצאת בעלת מום דאיכא תרתי לריעותא חדא דאבדה ועוד דהיא בעלת מום אז היא מתה אפילו נמצאת קודם כפרה ואפילו לרבנן כך פי׳ הקונטרס ולא נהירא לר״י דאמר בגמרא אבידת לילה לא שמה אבודה פי׳ כיון דבההיא שעתא דנאבדה אינה ראויה להקרבה אין ריחוי של אבודה חל על ריחוי של לילה אלמא דאדרבה כשיש עליה ריחוי אחר מעכב ריחוי של אבודה לחול ועוד דבגמרא דייק מסיפא דמתני׳ כרבנן [illegible]

מסורת הש״ס

א) [זבחים מט: שבועות י.], ב) [זבחים נ. וש״נ], ג) [בכורות נג.], ד) גירסת רש״י אינו כן, ה) מגילה ט:, ו) נ״ל וכאן וכאן, ז) [ר״ה ה: זבחים כט. תוספתא סנהדרין פ״ג ה״ג], ח) בכורות כז:, ט) [בכורות שם וע״ש מבואר יותר היטיב], י) מעילה י:, כ) [לעיל טז. וש״נ], ל) נ״א ולא אולינן בתר המלמד ל״ק, מ) נ״ל ותמנה, נ) נ״א אחרת היה לרש״י בגמ׳, ס) מהקרבה הס״ד אח״כ ד״ה שנה בשנה הואיל וכתיב שנה בשנה ב׳ שנים במשמע הס״ד, ל״ק, ע) נ״ל שתי, פ) התנופה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה דהיינו כחזה ושוק של שלמים שנאכלים לשני ימים ולילה אחד דמסברא הוי אזלינן כו׳. ל״ק.

◆

תורה אור השלם

1. וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים: דברים יד כג
2. לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים טו כ
3. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לְךָ יִהְיֶה: במדבר יח יח

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה בתר הלמד וכו׳ לומדין אותו הס״ד ותיבת מהמלמד נמחק:

◆

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ שכן. גירס״י חלקת כו אכילתו ואוכליו ת״ל. טעון אין עד דלא לי״ג רש״י: [ב] תן משכיפרו. גירס״י כיפשם: [ג] תר״ה ולכ. לכ״נ כו׳. ול״י דלא״כ למפקא ליכא אלא ד׳ חטאות (עי׳ תוס׳ מעילה י׳ ד״ה סר״ה ולב):

◆

רבינו גרשום

שכן יש בהן צד מזבח בכו הנחה ובבכור מתן דמים תא״ם במעשר שני שאין בה מר מזבח הילכך איצטריך קרא לאקושי למעשר: ומאי קסבר ר״א ישמעאל אי קסבר בר׳ יהו ר׳ קדושה ראשונה שקידשה [ירושלים] קידשה נמי לעתיד לבוא אם כן לאחר חרבן אפילו בכור ילו נייתי השתא בירושלים ויאכלו שם: ואי קסבר דלא קידשה אפילו מעשר לפשוט ליה דלא נייתי: אמר רבינא לעולם קס א קדושה ראשונה קידשה לע בר ודקאמרת אי הכי אפילו בכור תיד נייתי לא מצית למימר הכי דהכא במאי עסקינן בבכור שנזרק ד א קודם חרבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים ויליף בשרו מדמו מה דמו במזבח אף בשרו במזבח היה צריך מתן (מדמו ו) [אימורים] במזבח והשתא דל יין מזבח הילכך לית ליה תקנה ולא מצי למיכלה ויליף מעשר א מהאי בכור דאינו נאכל אמשני בירושלים אף מעשר שני אלו נאכל אע״ג דקידשה נמי לע יצ׳ לבוא ומדמעשר יליף מבכור תיד דשאר בכורות ילפי מהאי בסק״ן [ומי ילפינן בקדשים מהדד׳ והאמר במס׳ זבחים בכל התו׳ למידין למד מלמד חוץ מקדשים [illegible]

והאי מעשר ובכור קדשים נינהו ובשרו למוד הוא מדמו והיכא יליף מעשר מבשרו דלמד הוא]: מעשר. דגן חולין הוא ויכול לחלל ולאוכלו בכל מקום: הניחא למ״ד בתר למד אזלינן. אי למד קדשים הוא אין למידין מן למד ואי למד חולין הוא למידין מן למד ש דמי [והאי למד מעשר חולין הוא אלא למאן דאמר בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר ומלמד היינו בשרו קודש הוא והיכי מצי יליף פיר מלמד דקודש]: לא הוי הכא למד מלמד דבשר ודם חדא מילתא ומצי יליף מעשר מיניה]: ל״א. לעולם קסבר קדושה ראשונה לא קד כן לעתיד לבוא והכא בבכור שנזרק דמו בפני הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים כיון דאי איתיה לדם אכתי לאחר חרבן [כמו בשרו] לשה בר זריקה הוא דליכא בית ההיא זריקה לא חשיבא מידי ואתי (מעשר) [בשרו] ויליף מדם מה דם לא חשיבא זריקתו אף בשר נמי לית אר תקנה ואתי מעשר יליף מבכור ומי ילפינן כו׳. ולא מיפתבר לר׳ האי ל״א אלא אמר דקדמייתא עיקר דהכי אשכחן דכתב במסכת מכות: ליה עזאי אמר יכול יביא אדם מעשר שני. בזמן ביהמ״ק ויאכלנו]: בכל הרואה. בכל מקום שיכול לראות משם ירושלים: [מה בכור אינו נאכל אלא לפנים מן החומה. כדתנן ונאכלים בכל העיר לכל אדם. שכן חלקתה בו זמן אכילתו ואוכלין דבכור הם אינו נאכל אלא לשני ימים ולילה אחד ואינו נאכל אלא לכהנים ומעשר שני אין בו זמן ונאכל לכל אדם: ומאי קא קשיא דאמרינן יכול. כלומר אמאי בו סלקא דע רמעשר יאכל בכל הרואה הכי קשיא ליה משום]: דתנן אין בין שילה כו׳. דהתם נאכל בכל הרואה משום דבספר היה דלית ליה חוש בשלמא בכור בעי חומה. דכתיב ואכלת לפני ה׳ אלהיך במקום מקודש: בכור שעברה שנתו דכתב לפני ה׳ אלהיך תאכלנו שנה בשנה וגו׳: מעשר שני אין נפסל משנה לחברתה. שבכל זמן יכול לפדותו ולהעלותו. ותנאי קדמאי ג׳ זקנים: נפקא להו. דנאכל לב׳ ימים ולילה [illegible]